

ГРУЗИН ССР-НИН 40 ЧЫЛ ОЮНГА

Чечектелген республика

чыда ажылдык үндүрүп турганы хире электрэнергияны ажылдап үндүрүп турат.

Грузиянын үлөштүрү млангыя сөөлү чыдарыда улут чединишкерин чедиш алган. Хей-хей чаа үлөштүр бүүдүрүлгелерин, оон иштинде Закавказьеин металлургия болгаш Кутаисинин автомобил заводтарын, Гуматскиинин электростанцияларын, электротехникат болгаш прибор тудуунун заводдарын, шай, кондитер, пест-таавы фабрикаларын түзүлгөн. Күш-ажыдагы бүүдүрүчүлүү сөөлү 20 чылдарда барык-ла 2 катпа бе-дөөн.

Жөмүр дап болгаш марганец, шой болгаш прокат, автомашиналар болгаш электростанция, дарганалга станоктары болгаш каңнашкын агрегаттары—бо бүтүнү шүптүрү республиканын ажылчы чоннары ам бүүдүрүп турар. Грузиянын черинин берип турар бай-лак белектери—виноград болгаш цитрустар, шай болгаш чимистер, талкы болгаш өскө-даа хей чүд-дөр бүгү журтка сурагыл.

Чуга Совет эрге-чагырга, Коммунист партиянын Ленин национал политиказы, чүртүгү бугу улаулары-биле найбарл Грузияга оон төөгүтүлде көстүп бер-бөөн улут чединишкерин чедиш алып органы берген.

Республиканын колхозтары чыл келген тудум-на байып, оон суур-лары чаагырга турар. СЭКП-нин ХХI съездинин болгаш СЭКП ТК-нын сөөлү Пленумунарын төөгүтүп шийтирлерин Грузиянын колхозчулары күш-ажынын чаа чединишкерге сорук кирип турар.

Грузиянын шай өстүрүчүлери чеди чылдын төөгүтүлде бугу Совет Эвилелин шай-биле хандары сорудангы боттарынын мурнуна салган. Чеди чылдын чуга баш-тайгы чымыда безин 140.000 тонна сортуг шай бүүрүн өс-түрүп чыгып, күрүнге дуузаан.

Республика ам ССР-де өстүрүп турар бугу мандаринерин, апельсинерин болгаш лимоннарын 98 хууун берип турар. 1965 чылдын төөгүтүлде чедир Грузия цитрус чимистерин бүү-рү чөрүтүп ийи катпа көүдөрү. Сагтар болгаш виноград тарып шөдөр ол үгө чедир 78 муң гектар нежежин калбарар, а чимистерин дүүжүтүү 1,8 катпа болгаш виноградын 2,2 катпа

бедир. Мал ажылынын продукту-лары бүүдүрери база дык өвү-дөр: эт 2 катпа чыгып, сүт 2,5 катпа өсөр.

Заводтарда болгаш фабрикалар-да, өртем албан черлеринде, шах-таларда болгаш электростанцияла-рында, колхозтарда болгаш сов-хозтарда ажылдап турар совет ки-жилер, Коммунист партиянын ак-жизинтен кижилери боттарына бедик хүлөөлгелерин ап, чеди чыл планын хуусаа бенинде күсүдөр, 1965 чылда планнатынган көр-гүзүлгелерин өрте чедиш алып со-рулганы салган. Ол хүлөөлгелер база-ла күсүстиптер.

Грузиянын ажылчын аягыз дык чүгүлде ажыл черекти өгө-лөп—Кутаисинин автозаводчула-ры чеди чылдын республика фон-дуун тургузу үнелиг инициати-ваны кылган деп чеди чылдын өгөинде «Правда» солунун үнел-дө билжөөн таварылга өвс. Чи-гетти болгаш электрэнергияны камнаарын чедиш алып, күш-ажыдын бүүдүрүчүлүү бедилер, ажылдын чаа аргаларын болгаш чогадыкты чаа санадарын не-тередир деп олар шийтирлөшкөн.

Бүүдүрүлгенин ажыл-ишчилери-нин чеди чыл планын хуусаа бе-тинде күсүдөр дөш демиселге Грузиянын өртемденери улут дузын көргүзүп турар. 1959 чылдын төөгүтүлде кайгамчыкты бедикти олар алган: Грузия ССР-нин Эртем академиянын физика институтунун адрыл ре-актору ажылдала кирген. Реак-торун ажылдала кирген чөрүк атомун энергиянын тайбын сор-галарга ажылдарыннын теорети-к болгаш практиктик хей-хей айтырларын шийтирлөөр арга-ны өртемденерге берген.

Совет эрге-чагырганын чылдарында грузия улутун чыгарып өс-түлү-ла чечектелип, хөгжөөн. Грузиянын чүртүгүчүлөрүнүн муң кижжи бүүдүлде-ле ам үгө 38 кижжи дөш өртемден болуп турар. Ол дөрге Франциядан үл чартык катпа, Англиядан дөрт кат-тап хей болуп турары ол. Рес-публикада Эртем академиязы, Бөдө ажыл-агый өртемдеринин академиязы, 4200 ажыл школа-ры, 18 дөш өөредилге черлери, 92 техникумдар, 140 өртем-ши-чиле албан черлери, ийи муң чыгыш клубтар, үш муң чыгыш библиотекалар, чү-чүс кинотеатр-лар, музейлер ажылдап турар.

Грузия чогаачыларынын, чүрк-чүлөрүн болгаш композиторларын чогаалдарын чуга ССР-де өвс, харын база даштыкы чүрт-тарда аки билдир. Грузия театр база улут чединишкерин чедиш алган. Грузиянын совет уран чүтүлүнү аңгы-аңгынын магалы үнөр дөш улустун чогадыкызы болуп турар. Бот-тымынгар уран чүтүлүн хей-хей коллективтери чонун макталын чаалап ал турар.

Совет Грузиянын ажылчы чоннары ам СЭКП-нин ХХI съезли-нинге чаа-чаа чединишкерин ужуражыр дөш бугу улустун чарыкынче бугу-ле совет улустар-биле кады кирген. Олар бистин чүртка коммунист нийтелиди тургузарын улут чаагырга чед-дөөн боттарынын төлөстөг салымшынын кийер дөш мөгаг чома демисежн турар.

Совет Грузиянын ажылчы чоннарын амдыралы чыл сангы-да-ла улам байлап, улам чаагыр-болуп турар. Коммунист партия-нын удурутлазы-биле, акы-дузма бугу улустар-биле кады грузия

улус коммунизмин тилелгезинче бүүрүгээр бүүрүлгед чөрү өрар.

Чурукта: Гуматскиде № 2 СЭ-тин бажыны.

Ажыл-ишке соруктуг

СВТ-АКСЫ. (Телефон-биле). Об-ласт Советинге сонгудалар чөрүдөр № 88 сонгуда округунун талазы-биле депутатка кандидат Андрей Ме-геевич Араламай бодунун сонгучу-лары-биле ужурашкан. Сүт-Хал рай-позунун даргазы бүүрүктен өш До-рофеевичин допчу илеткелинин сон-да ажыл-ишчи санадар өгөлгөн.

Коммунал-тудуг конторазынын ажылчыны өш Салатиков бодунун саналынга,— бистин бригадымы сон-гудалар хүнүгө уткуштун бирөө-зинге-ле үш аал чүртүрар 4 бажы-нын хазанын тудуп доозарын хүлө-нгөн чүвө, ол ам күсүстиптен. Бри-гада бисте бир бажынын хазанын кылып өгөлгөн, оу март 5-ке чедир доозар бисте—дөөн.

Бистин ортукма школанын коллективни (э-не баштай) өрткөн чымын дуржулга кыдыр 45 гектар-га кукуруза олутканы, оон гектар бүүрүлгөдө 250 центнер ногаан мас-аны ажаап, оу Киров аттыг кол-хозка берген бис. Бо чымын олуту-рувус 50 гектар шөлдүн гектары-дан 350 центнер ногаан массаны өс-түрүп шыдаар бис—деп, башкы өш Сусликов чугалаан.

Сүт-АКСЫ суурун ажылчы чоннары ужуражылга хураалына орга-низаттыг болгаш илешкейин илерет-кен. Раймагын тудуун март 1-де ажылдала кирер тургай, ол хү-лөөлгени 20 хонга бүүрүгээр күсүст-кен. Сонгудала алдаржыткан күш-ажылчы мынгы көргүзүлгөр район-нун өскө-даа черлеринде калбарган.

Н. ЧАРТАНПАН.

КРАСНОДАР. Климаттын болгаш хөрзүнүнүн яныз-бүрү байдалдарында тарып өстүреринге ажыктып кызыл-тастың чаа сорттарын тургузарын нөдө ажыл-агыйнын Краснодарда өртем-шиччиле институтунун кол-лективни ажылдап турар.

Соонка, кандаашкына, чаашын-га болгаш өскө-даа байдалдарга бы-жыг туруштуг кызыл-тастың чаа сорттарынын шенелдезин институт-тун дуржулга уастаноттарында чө-рүдүп турар.

ЧУРУНТА: институтун улут лабо-рантызы В. А. Калитенцев дуржул-га шөлүндө кызыл-тастың чаа сор-тунун үнүжүн көрүп турары. Фото П. Нальчикинини. СЭТА-нын фотохрониказы.

Часкы хову ажылдарына чедир санныг хонуктар арткан

Ажыл-агый бүрүзү тарылгага белеткелди дүрген, бедик шынарлыг доозар ужурлуг

ОБЛАСТА ТРАКТОРЛАР СЕПТЕЛГЕЗИНИН ЧӨРҮП ТУРАРЫ (1961 чылдын февраль 20-ге чедир)

Колхозтар СТС-тер:	Күүсеткен хуузу
Чөөн-Хемчик	75,0
Бай-Тайга	74,3
Сүт-Хал	69,7
Эрвин	68,7
Чаа-Хөл	68,5
Каа-Хем	65,9
Улут-Хем	61,7
Танды	59,2
Өвүр	50,0
Барынын-Хемчик	42,6
Бин-Хем	40,6
Тес-Хем	36,0
Совхозтар:	
«Кызыл партзан»	77,4
«Бардык»	72,1
«Тилелге»	68,0
«Энергес»	65,7
«УТКА 25 чылы»	56,4
«Өкө»	53,4
«Межегей»	50,0

Бир өвс 1960 чылдын февраль 20-де областа тракторлар септелгезинин планы 83,6 хуу күсүстегин турган болза, ам чүгө 61,1 хуу, оон иштинде колхозтарда 60,1 хуу, совхозтарда 62,7 хуу күсүстегинген-дир.

Ногаа бригадында

Улут-Хем районун Ленин аттыг көдө ажыл-агый артелинин ногаа бригадыда часкы тарылгага белеткелди күштедирип турар. Ам үгө ногаа шөлүгө 100 тонна өдети өсүртүп чедирген. Ногаа чымылгач өстүрүр чөдө 180 раманы шийдеп кылган, оон 140-ингө тускай шы-ыгыларын белеткөөн, ам 40 шы-ыгынын кылары арткан. Инда Шу-руш-оол, Нортак, Биче-үрүт, Мачы-лай үлөслөрү ажылдап турар.

Н. МАЙГЫН-ООЛ.

Техника септелгези

Чөөн-Хемчик районун «Большевик» көдө ажыл-агый артели-нин механизаторлары СЭКП-нин ХХI съездинге уткуштун күжө-нишкенин ажылдап турарлар. Февральдын бирги он хонунга че-дир «ДТ-54» маркалыг 6 трак-торун бөжин, «ДТ-24», «ДТ-28» маркалыг ийи тракторун, өлөөн каш кожугат ийишлерин, 6 сеп-лэ-каны болгаш өскө-даа көдө ажыл-агый машиналарын септеп доос-кан. Септелгенин темпын дүрген, техниктиг шынары багай өвс. Трактористер А. Зобов, Д. Папаш, М. Назат, К. Козур-оол, дарганар М. Помбукай, Ак-Тараа олар хуу бүүдө үлөслөрүгө ажылдап турар.

Х. АРАНЧАА.

Чамдын сан-түннүң артында чүү чаштынып чыдарыл?

Бай-Тайганын септелге-техник-тиг станциязында техника септе-лгезинин чөрүп турарын сан-түн, медальер ёзуугар алырга, конуг эки байдалдыг. СТС директору эш Купорсов, хынакчы механик эш Персидани болгаш өскө-даа хары-салгалыг өштер өөрүшкүлүг, хөлүг чөрүп турар.

Ынчаарга керек кырында СТС-тин септеп үндүргөн тракторлары-нын шынары дык кууд. «Найра-рал» колхозтун «ДТ-54» тракто-рун септөөн сөөлүндө 2 км хире чөдө колхоз төвүнчө башкарын апар чыдырда, ийи улакчы дү-гүү ийилөө шүтүнүп чаштай бер-ген. Ол-ла колхозтун 33 дугаар-лыг «Беларусь» тракторунун дү-ргелдин солугур кезеңи шы өвс аптөөннөндө ол трактор ам үрел-ген, катпа септелгедө кирген. Ста-лин аттыг колхозтун «ДТ-54» тракторун колхоз төвүнчө чедир башкарын чедирген, үрелй бөргө, база дагын септелгеге кырген.

Мындыг четпестерин чыдагааны чүдө? Чүл дие, СТС-тин удурут-каны болгаш өскө-даа көдө ажыл-агый машиналарын септеп доос-кан. Септелгенин темпын дүрген, техниктиг шынары багай өвс. Трактористер А. Зобов, Д. Папаш, М. Назат, К. Козур-оол, дарганар М. Помбукай, Ак-Тараа олар хуу бүүдө үлөслөрүгө ажылдап турар.

К. ДУЧУН-ООЛ.

Тифлисинин кырында Совет эрге-чагырганын Кызыл туту ки-лиги берди. Совет Грузия делгере-зини—деп 1921 чылдын февраль 25-те В. И. Ленинге болгаш И. В. Сталинга Серго Орджоникидзе телеграмма чоруткан. Ол хун Гру-зиянын ажылчы чоннарына хөс-түт болгаш аз-кежиктиг амды-радын оруу ажыттыган.

Грузия бодуну хамаарышпас чөрү дөш даштыкы өжөлөгчө-лөринин калчалыг халдаашкыны-ла удуу чүс-чүс чыдарыда дем-сөжш келген.

XX чүс чылдын өгөинде тос-талга ынакшымыг грузия улус бодуну улут акымы орус уа-сине кады хааныг бауга болгаш буржуазияга удуу демиселче ке-дүрүп үгөн.

Азаа чазак дөшүр өктаткан. Ынчангам 1921 чылда чүртүгү иштинде меншевиктерин удуу шыгырап, грузия улус орус про-летариаттыг дууламчызы-биле чаа амдыралдын тургузушкуну-нөчө, национал экономиканы болгаш культураны көдүреринче өгөдөн кирген.

Оон бээр ам 40 чыл болуп ту-рар. Хааныг Россиянын, хожу-дайлар, чартык колония чери тур-ган Грузия бо чылдарын тургу-зуда бедик хөгжөөн үлөштүрүт, хей адырлыг механизаттыгына көдө ажыл-агыйлыг болгаш муң-качы культураныг индустриалы-гардыг республика кылдыр хуулаан.

Чурукта: Руставинин химия заводунда. Компрессор базмыш-шынын машинист Г. Гигашвили беле мастер дуулаачызы М. Ца-буташвилинин таарыштырып турары.

Совет эрге-чагырга—коммунизм тургузукчуларынын эрге-чагыргазы

Бистин чүртүгүска коммунизм тургузушкунун калбарышкы-нын үгөи—ол дөрге партияны ХХI съездинин салган экономи-ка, политика болгаш кижизиндег талызы-биле улут соругаларын совет улустун практиктик шийтирлө-дөрини үгөи болур. Коммунист ний-телидин келер үгөи бот-өргөдө-дөг организациаларын чөрүтө хер-вендерин боттадылары ол чүгүлде соругаларын бирөөн-дир. Ол дөрге келер үгөи шийтирлөөр айтыр-гө өвс, а бо хунарыни боттуп амды-ралчы хөрө болур.

Коммунист бот-өргөдөл боду чыгар тывылбас, ол болза бистин нийтелидин коммунизмге оруткан хөгжүдөинин чорудулгазында тур-густунар. «Күрүнгө дүжүрүнчү дугайнда айтыртып, бир өвс ону ила-диктигт өзү-биле ап көөр болза, нийтелидин коммунист бот-эрге-дөргө социализм күрүнгө хөг-жүрүнчү дугайнда айтыртып бодур-дур деп, партияны ХХI съездинге илеткелгеге өш Н. С. Хрущев ай-тырды.

Социалист күрүнгө коммунист бот-өргөдөл тургузар төлөдө, оон хөгжүдөини кадыг улаанышкы-нын болурул дээр дугайты айты-рытта харын партияны ХХI съезди-нинге бердинген—ол болза, демок-ратияны болдулар-ла бугу аргалар-биле калбарыны, чүртүгү бугу ажыл-ке-ректин өргөдөл башкарыны чонун он калбак көөстери киришти-рилген, ажыл-агый болгаш культу-ра тургузушкуну удурунган бугу камаарыларын хандыдып кийрери болур.

Коммунист бот-өргөдөлчө соци-

ликти күрүнгө шийтиникин ам чөрүп турар. Бистин социалист нийтелидин байдальарында, пролетариаттыг диктатуразынын системасында массалыг демократтыг байдальче шийткөөн, чүртүгү ажыл-ке-ректин өргөдөл башкарында ажыл-чы чоннарын өң-не калбак массала-рына дайнып турар өлөң хей кү-рүне органын болгаш хей-ниги органын бисте бар. Олар комму-нист бот-өргөдөлчө келер үгөи ор-ганизациаларынын өгө үндөини-нери болур. Күрүне эрге-чагыр-газынын социалист органын—Совет-тер бо хөрөкө аажок улут ролду ойнар ужурут. Олар болза, чажыт бадыйлашкынныг, бугу ниети, дөң болгаш дөрт сонгудала эргезин ёзу-угар улус чонун, бугу ажылчы чоннарын сонгун тургузуп турары өң-не демократтыг организациалар болур. Ажылчы чоннарын ортугану Советтерин ат-алдары улут, олар-нын сонгудаларына бугу сонгучу-ларын 99-тан хей хуузу киришп болза партия кижигүнерини болгаш кежигүн өвстерин боттуун кан-дидаттары чөдө бадыйлашкынарын берип турар чөрү ол дугайын то-дартай хөрөчөлөн.

Бистин нийтелине коммунизм-ге бүүрүгээрла тудум, коммуни-ст тургузушкунга Советтерин ролун улут-на бедирин СЭКП-нин ХХI съездин айтыкан. ССР-нин Дөди Советин Президиуму ол ай-тышкынын барымдаалап, Совет-терин депутаттарынын санын 350 муң кижиге көвүдөр дугайнда шийтирин хүлөөн алаган. Эвилелде-шен болгаш автоном республика-ларын Дөди Советтеринге болгаш

эрге-чагырганын чөр-чөр органа-рында 1959 чылдын февраль—март айларында болуп өрткөн сонгудаларын сөөлүндө Дөди Советтер кезде Советтер чедир бугу Советтерин депутаттарынын саны 1 миллион 800 муң ажыг кижжи четкен, оон иштинде 1 миллион 200 муң кижжи кездө Советтерин депутаттары болуп турар. Бугу депутаттарын ден ке-зинден хей үлөштүргө болгаш көдө ажыл-агыйда шуут ажылдап тур-ар ажылчылар, тарачынар, ажылчы чоннар болган. Оларын үш-түн бир кезин хирези хөрөжөөнөр.

Советтерин доктаамал комиссия-ларынын саны өзүп, ажыл-чорудул-газы улам-на калбарып турар. Чи-жөө, РСФСР-нин Дөди Советинин бирги сессиязынын бирги чымынга үлөштүрүп, транспортун, көдө ажыл-агыйнын, улус өөредилгенин болгаш культураныг, кады камгал-алынын талызы-биле чаа-чаа докта-амал комиссиялар тургустунулаан. Эвилелдешен республикаларын Дөди Советтеринин, а ол мыкшан ажылчы чоннар депутаттарынын чөр-чөр Советтеринин сессиялары өлөң хей чаа-чаа комиссиялары база тур-густулаан. Бугу-ле ажылдап турар доктаамал комиссияларын саны 232 муңдан хей, оларын ажылында 3 миллион 300 муң ажыг кижжи киржи турар. Ынчангам күрүнгө өргө-дөл башкары, коммунизм тургу-зушкунуну өз чүгүлде айтыртып турар шуут шийтирлөөр хөрөкө миллион-миллион совет кижилер ки-риш турарлар. Ажылчы чоннар деп-таттарынын Советтерин күрне эрге-чагырганын бүрүн эргезин боттап-

дырып турар. Улус ажыл-агыйын удурунган оларын ролу сөөлү чылдарда онза бедөөн болгаш эрге-лери калбарган. Чүрт үлөштүрүнү, чүртүлгө, культура-амдырал туду-галарыннын ажылы, көдө ажыл-агыйнын, салгыны, кадык камгала-лын, чырыдышкынын, культура албан черлеринин ажылы олар удурут турарлар. Советтер—со-циализмин байдальдарында күрүне органын болуушаан, а херек кы-рында улус чонун бот-өргөдөлчө боду турар.

Бистин областа ажылчы чоннар депутаттарынын Советтеринин ролу доктаамал бедик келген. Амгы үгө оларын ажылында ийи муң дөрт чүс чөрби депутат киришп турар, оларын иштинде 1330 кижжи азы 54,5 хуузу бүүдүрүлгөдө ажыл-дап турар ажылчылар болгаш кол-хозчулар. Депутаттарын үштүн бир кезөөндө хей хөрөжөөнөр, 65-тен хей хуузу үндөин чонун тывалек-чилери болуп турар. Областа Совет-теринин 383 доктаамал комиссия-ларында 1555 кижжи ажылдап турар.

Чаа үгө байдальдарда Советтерин депутаттарынын ролу улам-на бедир, оларын ажыл-чорудулгазы илешкейин, сонгучулары-биле ка-дык камгалалы бажыгар ужурут. Сессия-лар мурнунда болгаш сессиялар соон-да депутаттарын сонгучулар-биле ужуражышкынарын, сонгучула-рыннын мурнуна өчтөрүшкөн, хому-дал, билдирешкенин шийтирлөөр талазы-биле оларын ажыл-чоруду-лганын калбаа-биле организаста-ры чүгүлде.

Чүртүгү хей-ниги амдыралы-нын бугу адыралыгы: улус өөрдө-дөлгезинге, кадык камгалалына, школа-интернаттарын, урутар ас-дилерин болгаш садарынын ажы-лынга, чүртүлгө тудууну, хоорай, суур чаагайдылганын удурут-галына, нийтинг стовоазаларын, амдырал-хандырылгы черлеринин

болгаш ажыл-агый, культура тургу-зушкунун өскө-даа уастаноттары-нын ажылына Советтерин ролун улам-на бедир дөш бугу чүүдөр-үн кылар ужурут бис» деп, өш Н. С. Хрущев айткан.

Күүсооннарын төөлөрлиг аппа-радын чамдык хүлөөлгелерин Советтерге болгаш оларын доктаамал комиссияларына шийтир төлөни-леттинген. Социал хандырылганын, кадык камгалалынын, улус өөредил-генин кидилерин ишкеш чөр-чөр Советтеринин мындыг кидилеринин хүлөөлгелерин хоорай, район Совет-теринин доктаамал комиссияларына шийтир дугайнда айтыртын чамдык черлери ам-на көдүрүп өгө-лөй берилген. Партияны ХХI съез-динге илеткелгеге өш Н. С. Хру-щев болза, көдө кадык камгалалы-нын айтырлары чөр-чөр Советтеринин эргезинге шуут шийтиринег таварымчалыг байдальдарын тургу-стунан демделген.

Улус чонун бот-өргөдөлчө ор-ганнары болур ажылчы чоннар депу-таттарынын Советтерин коммунист хей-нигинин бот-өргөдөлчө күрү-не чок органын кылдыр чөрүтү шийтирине амдырал боду-ла көрү-зүп турар.

1961 чылдын март 5-те бистин чүртүгүска ажылчы чоннар депутат-тарынын чөр-чөр Советтеринин сон-гудалары болуп өртөр. Сонгудалар-нын белеткээринге болгаш чоруду-лары бугу партия, совет, хей-ниги ор-ганизациалар, бугу ажылчы чоннар шүптү киришп турар. Чүгүле бистин областа безин сонгуданын 2448 өкүрү, 168 уласток комиссиялары болгаш Советтерин 81 сонгудала ком-миссиялары тургустунган, оларда улус чонун төлөөлөкчилери 11100 кижжи ажылдап турарлар.

Чөр-чөр Советтеринин депутатта-рына кандидаттар кылдыр ажылчы чоннар боттарынын эки өкүлдер, кыстарын—коммунизмин илеш-

кейлиг тургузушкунун депшидин чөрүтүр. Мвады Комбуева Бичини-гүт—саанчы. Бин-Хем районун «Кызыл тарачы» колхозу-нун Туран сүт-бараан фермазына ол 1951 чылда ажылдап кирген. Он чылда күженишкенин, ак-сеткилдиг ажылдап келгеш, «Бөдө ажыл-агый бүүдүрүлгезинин орук айтырчылары» деп, СЭКП ТК-нын аягы Пленумунга өш Хрущевтун адааны кижилеринин одурунга тур-гүргө өргөи ол алган. Эш Бичини-гүт өрткө чымын инек бүүрү-дө-ле 2580 кг сүтү сагган. Партиянын Бин-Хем райкомунун кежи-гүнү, Бугу-Эвилелдин көдө ажыл-агый делегезинин киржикичи, алдын болгаш мөгүн медальдар-биле шаңалган Мвады Бичини-гүт 1959 чылда болгаш Советтин депу-татына сонгустураш, ажылчы чоннарын идегелин шыныткан. Област Советинин депу-татына кандидат кылдыр ол ам база катпа депширткен.

Коммунист Хурек-Бен Кертик-оол Кадролович Кызылдыг алгы заводунда барык 20 чыл ажылдап турар. Ону хоорайын ажылчы чоннары мурнакты ажылчын деп эки билдирер. Кызылчалар депу-татка ону хей катпа сөдүп кел-ген. Мурнакты ажылчы болгаш идегелин хей-нигини өш Хурек-нин кандидатуразы дөш балы-лаашкынын олар март беште база катпа чалгыс эп-сеткилдиг бөөрлөр.

Павел Михайлович Середкин партиянын кийгыры-биле Каа-Хем районун Ленин аттыг колхозу-нун беш чыл мурнунда ажылдап кирген. Ада-чүртүгү Улут дайыны-нын киржикичи, орденниг эш Се-редкин колхозту бажылар дөш бодуну бугу күжү болгаш аргазын берип турар, ажыл-агыйны районда дөжөөлөрүн бирөөн кылдыр хөг-жүдөрин ол чедиш өгөн.

А. ЕМЕЛЮКОВ, СЭКП обкомунун лектору.

Мындыг кижилер төлөстиг бол-гаш күрүнгө өргөдөл башкары хөрөкө киришп шыдаарлар, олар-нын

Агитпунктуларның ажылын экижидер

Чер-чер Советтеринге ам болур сонгулдага белетке бистиди чуртувустун ажылы чоннарынын улуг политиктиг болгаш куш-ажылы кедеруушунунун байдалында калыбын турар. Ооң-биле чергелештер, Барыш-Хемчик районун ажылы чоннары, бүгү чурттуу улустары биле бир дөмей, СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтирлерин амыралга боттандырар дээш, СЭКП-нин XXII съездине ажыла-агынын, культура тургузушунун бүгү адырларында чаа улуг-улуг чедикшинер-биле уктур деп чурттуу биле боттарында белетке дүлгөлери ап, чели чылдын үшкү чылыче кирипкен амырал турарлар. СЭКП Барыш-Хемчик райкому 17 кезек черлерде ургутууну ажылаар агитпунктуларын тургускан болгаш агитпунктуларын эргелекчиликте болгаш оралдакчыларынга шыраак кижилерин томулап тургузулган, ол агитпунктуларга 527 агитаторлар хаара туттунган амырал турар. Олар СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтирлерин, коммунисттик болгаш ажылыч партиаларнын төлөөкчилеринин Москва Чөөлү хуралынын материалдарын чер болганга таныштырып турарлар.

Ылангыя «Большевик» колхозта партия организациязы, (партия эге организациязынын секретары эш

Бойду), «Комсомол 30 чылы» колхозта партия эге организациязы (секретары эш Сирион) ында агитпунктуларын ажылын эки органи-зациялан. Агитаторларнын семинар хуралдарын эрттирип, ук хуралдарга агитаторларнын кылган ажыларын түнөөдө дугайында чу-гуалажып, оларнын информстарын хуралдарга дыннап, чугуалажып ту-рар.

Ооң-биле кады, четпес ажылап турар агитпунктуларын демгелезе чогуур. Районуну Культура бажыны-нын чанында агитпунктуун эргелекчиликте эш Григорьев, райпода агитпункт эргелекчиликте эш Михайлов сонгаандан бээр өлөөн үр-үр өрткөн. Бо аразында ол агитпунк-тулар доктамал эвес ажылап кел-ген болгаш ам-даа кошкак ажылап турар.

Район төвүндө бо ийи агитпункт эргелекчилери эштер Григорьев, Михайлов чер-чер Советтеринин сон-гуулаларына амгы белетке ажы-лынын үзүндө агитаторларнын се-минар хуралдарын эрттирбөөн. Олар-нын ажылынын талазы-биле инфор-мастарын чангыс-даа катап дыннап чугуалажып.

Агитаторлар улаштырар аайы-биле хувааттыган болза-даа, олар план өзүлөр ажылап турар. Оларнын хөй кезини чүгле саазын кырында са-наттыгы турар.

Ол агитпунктулар таарымчалыг кылдыр дерип кылдырмаан. Ында сонгуктуларга болгаш агитаторларга керектиг ном, дептер болгаш өске-даа чүдүлдер барык чок деп санап болур. Ылангыя райпода агитпункт агитация ажылынын төвү эвес, ха-рын сөөлү үдө районун ном са-дыннын ном шыгжаар склады болу берген, ишти чугайлаттырмаан, ки-рил, сөөк.

Бо талазы-биле райпода партия эге организациязынын секретары эш Дойнур, ол агитпунктуун эргелек-чиликте эш Михайлов олар ол агитпун-кутуну ажылы үнелеп көрбөйн ту-рар, партияжи, хөй-ийтичи даала-зын олар багай күтүсөдүп турар.

База ол ышкып, көдө сумуларда агитпунктуларын ажылаарында ки-жи мактагы дег чүве чок бооп ту-рар. Райпода агитпунктуларын ажылында мындыг четпестер бар турда районуну пропаганда болгаш агитация килизин, оң эргелекчилик эш Кестижейин хамаарышкан партия организацияларын секретарь-ларын талазындан бо политиктиг чугула ажылы чонгук кошкак уау-туп турар.

Бо четпестери доп-доран чыл-латкыш, политиктиг агитацияны экижидеринге бүгү күштү салмы негеттинип турар.

С. СТЕПАНОВ.

Кызыл хоорайның Кочетов кудумчунда ийи кагт бир бажынын адаккы кадында уруглар библиотекасы ажагтынган. Хоорайның бичиш номчукчулары аңаа үзүк чок кээп турар. ЧУРУКТА: библиотекарь Г. Тазаева уругларга номнар ап берип тур. Фото О. ГАБРИЛОВТУУ.

Конго маадырларнын өлүркүчүлерин шынгыгы шиидер

«Кызыл сылдыс» колхозту түвүнгө хөй кижжи киржичилиг митинг болган. Аңаа өс ап чүве чугуалаан механизатор эш Демир-оол, комсомолчу эш Далаид, парторганизация секретары эш Яндаа болгаш өске-даа колхозчулар белги өлүркүчүлөргө, оларнын ханыг чалчакларына күчүлүг килени иреткелер.

— Патрис Лумумба болгаш оң иштери өлүркө-даа оларнын кузели боттайыр, шынгыг херек тилээр!— деп, үнөр митингге улажып турган. Совет чазактын меделелин колхозчулар бурун дөткөөн.

И. Олау, Эрион район.

ӨЛҮРКҮЧҮЛӨГӨ ӨЛҮМ
Облостребсоюзтун салым-кооперация үчүлүкчигине белгем зылын студенттер, башкылар болгаш ажылаачылар шыгырт доглан. Конго республиканын премьер-министри Патрис Лумумба болгаш оң иштерин саттымыкчы Чомбе, Мобуту, Касавубу олар арастаныг өзү-биле өлүргөн дугайын үчүлүкчиге директору эш Санчай чугуалаан.

Өлүркүчү илеттерини доран алааларын, ол үлүкчигини күт-күчүзү Даг Хаммаршельдине КНО-нун чыгыне секретары ал-бан хушөөлөгүндө ундурерин башкы Намай, студент Комбу болгаш санал берген өске-даа эштер шыгыг негөөн.

В. Саган-оол.

ДАГ ХАММАРШЕЛДИГЕ КЫМ-ДАА ИДЕГЕБЕС
Таңды районуну девисээринде чоңун митингилери болуп ту-рар. «Тилелге» союзтуну ажал улаштырарын айы-биле 6 ке-зек черге хуралдар эрткен. Кыза-

даа, бүгү-ле черге, белги колони-заторларга чоңуну килени хай-ныгып турар. Союзтуну хлеб быжыркычызы эш Богданованын чугуалааны болза:

— Даг Хаммаршельдине кым-даа идегевес! КНО-нун чыгыне секретары эрге-дужаалындан ону доп-доран чылаалар. Өлүркүчү Чомбени, Мобутуну болгаш Ка-савубуну шыгыг алаалар.

В. Калан.

БЕЛГИ КОЛОНИЗАТОРЛАРГА КАРГЫШ
Комгонуң премьер-министри Патрис Лумумбаны, оң иштери Милоло биле Окитону арастаныг өлүргөнгө холбаштыр Совет чазактын меделелин бугу совет улустун кузел-соруун илеткен.

Бельги колонизаторларга кар-лап-калп каргыш! Ханыг хол-дуг Хаммаршельдине, саттыкчы чомбелерге өлү!

Ч. Салчак, пенсиягер.

ДЭЭДИ ХЕМЧЕГ-БИЛЕ
Делегейде эң дерин, арастан-чы чорукту Конгода үлүкчүлүк турар белги колонизаторларын доп-доран сымарып үндүр, национал саттымыкчы Чомбе, Касавубу, Мобуту оларын дээди хемчег-биле алаалар. Совет улус-тун, делегейини дешилгелди бу-гу кижилерини ол чөптү не-гелдеринге Эрион районуну чо-ну бурун каттыжып турар.

Эрион суурга болган хөй кижжи киржичилиг митингге чүве чу-гуалаан кижжи бурун режисме, өлүркүчү чорукка уау улуг ки-лендизчилик илеткен. Төгү-түн бурунгулар хөгжүлдизин, ко-лонизаторларнын кандыг-даа оралдажымынын арада доктла-лып шыдазас.

К. ӨЛЗЕЙ.

ДҮРГЕН БОЛГАШ ШЫНАРЛЫГ ТУДАР

Хуусаазында доозар бис

Чеди чылдын ийги чылдында ту-дуг ажылын өлөөн чедикширинг дооскан бис. Каа-Хем районун Ленин атыг колхозуну тулдугулар эрткен чылын ийи квартира-ны 3 бажынарнын, 9 чуртталга-жынын туткан болгаш төп фер-мада инек кажаанын чаазы-биле дерөөн, Ажыкта 400 инек кирер чаа кажааны база тулдуг дооскан турган. Тулдуг бригаданы мыйстыг бода малды тарып бооздар пун-тунун бажынын, бызаа кажаанын туткан, ийи кыт школанын, хонача бажынын, даарыныга черинин болгаш парикмахерскаянын бажы-нарынны тулдуг эгелзөөн.

Колхозчу тулдугулар 1600 кубометр тулдуг мыкын белеткер-панныг, чокку үде чедир 1300 кубометрин кескен болгаш оң иш-тианды 550 кубометрин тулдуг уча-стоктарында сөөртүп чедирген. Эштер Колесников, Ужакын ийи кезип белеткеринге кончук иделейинг ажылаан, мыкын чангыс черге чып бөлеринге чылдын-на А. Ыдажык, С. Лапчар-оол, А. Солдатов болгаш Д. Дампан бо 4 ажики доктамал ажылап, онашкан ажи-лынын нормазын хунчун-не 120—150 хуу күтүүсүдүп турар.

Автомашиналар-биле мыкын сөөртүп турар чолаачылар Л. Миков, С. Ревков 15 километр черге хунде каш-даа рейсти кылдып, тракторист В. Буразов мыкын сөөртүүнүн нор-мазын 200 хуу ажып күтүүсүдүп, хунде 14 кубометр мыкын сөөртүп турган. 30 кубометр чедир сөөртүп турар. Партиянын XXII съездинге алдар бодурун, хун бүрдө 40 кубометр мыкын сөөртүп деп социал-листиг хүдээлени ол алган. Тулдугулар 1600 кубометр эвес, а 2000 кубометр тулдуг мыкын чокку үде кезип дооскан, айтынган хуусаа-да тулдуг шөөдеринге шунтуун сөөртүп чедирген турарын хүлээнген-нер.

Тулдугулар бо чылын малчы-нарга 3 чаа чуртталга бажынын, Мойналыкка бир улуг кажаанын, чаазында мастерскаянын болгаш оон-даа өске тулдугларын хуусаа-зында кылдып доозар дээш күже-нишкининг ажылап турар.

Е. ПАЗДЕРИН, тулдуг бригаданын бригадари.

Ыш чүдүрер техника чедикшиейн барган таварыла-да, аңаа кижиниң чогаалдычы угаан-бозалы дуузалан. Сэмизиниң ийи ажил-агы чегинге «КТ-12» деп ийи сөөртүр трактор үр үдө ундур бижиткинин турган. Дарган Я. Семизов, маска кыгычызы М. Попов, тракторист Смыдистев болгаш моторист Шахов олар ук тракторну ажилдага кирери-биле ажылап эгелзөөн-ер. Олар ол машинаны эки жылдан болгаш ам ону

Колхозта бир чугула айтырыг

Көдө ажыл-агы артели дөрт чыл дүргүзүндө өлөөн хөй чуртталга бажынарын, мал кажаларын туткан. Ындыг-даа болза, суурну хевир көрүштүг, корум-чурумуг кылдыр тударнын төлөвиле план чок. Мулур-Асык, колхоз төвү дээр ийи хевиринг суурлар туруп турар. Бажынарнын аразы ырак, херим кажалары кылдырмаан. Ба-жынарга кладовкалар, кышталар болгаш өске-даа дериглер кыларып план өзүлөр чорутпайн турар.

Чуртталга бажынарыннын ту-дун чангыс-ай төлөвиле. өзүлөр чорутпаанындан тулдугар шын эвес кылдынган. Таварышкан-на черге тулдуг кылдып турары шын эвес. Моон сонгар школанын, эм-негенин, клубтун болгаш өске-даа албан черлеринин одалга система-зын каттыштырар болза, ажыктыг болур деп бодар мен. Мөңгүн-Тай-гаанын мык уралаары ховар. Бир эвес мыкты кайы-хамаан чок төт-кегел ажылаар болза, ол үр бол-байн төнүп каар деп чүве билдин-гир, мык төнүп каарга, келер үдө чүвү-биле тулдуг кылдырар. Чүрө мык хергелетимейн баар тулдуг ховар болгай, бо дугайын бо-дар херек. Суур чоогунга дят, пөш, шив, хадык болгаш өске-даа ийи унуштерин тарып өстүрери чугула айтырыг.

Тулдуг бригаданы чуртталга ба-жынарыннын, мал кажаларыннын тулдугларыннын планын чылдын-на күтүүсөйлөп келген. Ооң чылдагаан тулдуга хергелээр мыкты чет-чир-биле белеткелерин турарында. Бай-Тайга районун «Малчы» кол-хозунун тулдуг бригаданынын кежи-гунеринин Баргы бажынын эзим бурунунде кескеш, каапкан мыкы хөй. Олар мыкты чурум өзүлөр кеспейн, буюктарын болуп арыга-вайн турар. Ыш ажыл-агы чери-нин төлөөн эш Седип ындыг чет-пестер-биле эптешкен.

Колхозтун кол экономиказы бол-за, нитиниң мал ажылы болур уку-рунда, бүгү малга четчир, эки шы-нарыг кажаларын тудары, мал-чынарнын ажыл-амыдарлыгына улуг кичээлгей салыры оңа негет-тинип турар. Амдыга чедир-ле ка-жаалар чедиптес, эрги кажалар септеттинмөөн, ажык чок черлерге кажалар тудар чүдүлдер бар. Кыш-

Тагарда туткан 10 ажык чуртталга

тагарда туткан 10 ажык чуртталга бажынары 2—3 чыл дүргүзүндө четсе ажылаанда кирбес.

Сөөлү үдө тулдуг бригаданын дөрт дарга уадуруп турар. Чүгө мал ажылыг колхозта баштаар черинг даргазынын оралдакчы өске ажылаандан хостаттырган дарга бар, мал фермалары мал ажылы-нын тускай эртемчилери-биле бү-рүн хандырганын, мал ажылын улам ыш хөгжүдеринге ундурин чуртталга бажынарыннын, мал ка-жааларыннын, буюдурегинин, куль-тура-амыдардын тулдугларын ор-ганизастан чорудуурына күштер четчир турбузе, тулдуг ажылы ам-дыга чедир доктамалышкан, улуг зоотехник С. Давалаан мал кажа-ларыннын тулдугна кандыг-даа ор-ганизастан ажил чорутпаанын хому-данчыг. Ажыктыг экижидейн ту-дарыннын бир кол чылдагааны бис-тин удуруткучуларымыс, тускай эр-темчилерин ажык-херекке деп-шилгил, муракчы аргаларын, бар кулаварларын ажылаваанында болгаш организастан ажылынын ба-за уадуруткучуларын кошканда деп санаар уадуруп.

Колхозтун баштаар чери адми-нистратив-эргелел аппаратында хөй кижилер тулуп турары таарышса. Штаттан арык кижилерин кызыр-гаш, аңаа чангыс турган ашкы-хөргөнгө артедьин материалг базаанын быжылаарына, хөй бри-гаданын төвү—Кызыл-Хая суу-рга уруглар асынын, сайын, элек-трондизациянын, колхоз төвүнге кул-тура-амыдардын тулдугларын тур-гузарына чарыгдаса улуг ажыктыг болу дег.

Мал ажылына чаа тулдугларын кылдырынга колхозтун 10 ажык автомашиназы, 5 трактору, электро-станциязы улуг дуалыг деп чүвени билде эки. Мындыг турбузе, автома-шиналарын кам чок эдилеп, үр-гедип турар фактылар бар. Мычтангаш тулдуг материалдарын, школага, эм-негелеге, асылдерге, клубка болгаш өске-даа албан черлеринге оттулар мык сөөртүрү үстүп турар. Чу-нар бажы бо чылын шуут хадгын-ган. 1960 чылда колхозтун садым алган 4 чаа машиналары чыл чет-пейн үрелген, а 1959 чылда садым алган автомашиналары база-ла үр-елишкениге таварышкан.

Чугула айтырыг

1936 чылдын март айда Тыва Арат Республика-нын Биче Хураа Президиумунин шийтирерин өзүлөр Тываның национал шии театры организастан тургускан. Аңаа ыр-ларынга, танцаларына болгаш шиигө ойнарарына—театр уран чү-дүлгө хандыкшылыг анык мал-чынар, аңгылар артистер болуру-биле өөрчөмүшкөн ажылап кирген. Бо чылдын март айда Тыванын хөг-жүм-шин театры тургустунганда бээр 25 чыл болган өвн демгелеп эрттирер.

Сөөлү үш чылдан бээр театр бо-дунун байыраладыг өөлгө таварыш-тыр шиилерин чоңа көргүзүп, аңаа белетке ажыларын чорудуп тур-ган. Тыванын шии чогаалчылары болгаш режиссерлар, артистер бо төвүдүг хунге боттарынын чогаал-дыкчы чедикшинери-биле ужу-ражып турар.

Тыванын өрткөн амыдарыннын төвүгүндө болгаш араттарын аске-кежи, хостага дөш демиселинин, чаа совет амыдарыннын, коммуниз-ми тургузары дээш демисежил ту-рар күш-ажыкчы кижилерин дугайында 25 чылдын дүргүзүндө шиилерин театрын чогаалдыкчы бо-лүү чоңа көргүзүп, улуг үнелеш-кинин чедип алган. Тыва чогаалчы-лар С. Токааны, В. Көк-оолдун, О. Саган-оолдун болгаш өскелеринин даа шиилерин тыва улустун шаан-дык болгаш бөгүнгү чаа амыдары-нында болушкунунары көргүзүп ту-рар. Сталинчы шиилерин лауреа-ды С. Токааны революстуг серем-ледди дугайында «Төмүр-оол» ба-за феодалдарга уду демиселин дугайында «Узун-Кара, Семис-кара» болгаш «Хөрөжөн» деп революстуг улталыг шиилер театрын сцена-зында баштай-ла көргүскөн шиидер-ин чамдыктары. Тыва улустун Со-вет Эвилелинин составына каттыш-канынын дугайында оң бижөөн «Боттанган кузел» деп шии чогаал-чынын чогаалдыкчы ажылынын база

Тулдуг материалдарын, оттулар

мыкты Гызыл АТБ-нын чүж маши-налары-биле колхоз сөөртүрүп ал-гаш, оң хөдөлгөнгө хөй түнүг ашкы-хөргөнгө илдүрүп турар. Мындыг чорук чылдын-на тавар-жып келген. Бодунуң машиналар үрелбөөн болза, колхоз мынды хөй түнүг ашкы чарыгалды үндүрбөс ийик. Ол ашканы артедьин ажыл-агынын кедеринге, тулдугларын кылдырынга болгаш колхозчуларын чагай амыдарын улам-на бед-деринге чарыганда болза кандыг дөй өрткө.

Техникага кам чок чоруктуң кол чылдагааны болза, артедь баштаар черинин, партия организациязынын чолаачылар, механизатор-биле ажылынын кошканда, оларын не-гелден суларатканында. Машиналар септеринге, чолаачыларын ажык төлөвилеринге көлөк хөй түнүг ашкы-хөргөнгө бир чугула айтырыг болза, үстүндө айтынган четпестери дөй чылдаган турган, тулдуг-сууржулганын ажылы үндөини-биле экижидер, СЭКП ТК-нын январь Пленумунуң шийтирлерин күтүүсүдүп, партиянын XXII съездине чүж-ажыкчы чедикшинеринг ужуражыр дээш ажыл-херекти чаа арга-биле организастаны бо-лур.

С. ШИРАП.

Чаа хову турлаанда

Таңды районда «Межегей» совхоз Иргайлыта 10 муң гектар кур чери ажилдага кирер деп сорулганы салган. Мычтангаш ол чере чаа хо-ву турлаан кылдып эгелзөөн. Эш Кузь-минич удурутканы бызаачылар бри-гаданын мыска хуусаанын иштинде 2 өрөөн чүвар бажынын тулдуг доос-кан, механизаторлар чуртталга нити чуртталга бажынын тулдуг доозар чыгарткан, ам столовая бажынынча тулдугче кирер.

Т. ТАЖИ-САМБУ.

ОБЛАСТА СУТ БОЛГАШ ЭТ САДЫП АЛЫР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ БИРГИ КВАРТАЛДЫН ПЛАНЫНЫҢ КҮҮСЕТТИНИП ТУРАРЫ

Районнар	Сүт	Эт
Сут-Хал	101	55,4
Тожу	96,0	—
Бай-Тайга	88,0	42,3
Эрион	67,5	4,7
Таңды	47,0	50,3
Чаа-Хал	40,8	83,8
Каа-Хем	39,3	123
Улуг-Хем	38,6	58,6
Бич-Хем	35,7	96,3
Өвүр	34,5	3,0
Чөөн-Хемчик	29,2	60,5
Барыш-Хемчик	28,9	62,8
Тес-Хем	16,7	8,6

Областын ажил-агыларынын бугу категорияларынын талазы-биле бирги кварталда сут садым алышы-ныннын планы февраль 20-ге чедир 41,1 хуу, эъттин планы 54,7 хуу күтүүсүдүп турар.

Хойжуларда

Бай-Тайга районун «Малчы» каада ажыл-агы артедьин хойжуу Иргит Доржу бодунуң ажылында мергежилди, сагынтыр-тынныг чорук көргүзүп турар. Ол бодунуң күжү-биле хар эргелер черин тур-гузуп, мал сугатар үш онгачын чоон дыйтаран кылдып алган. Оң казынды хойлары ам үдө суг-биле хандырганын, чаш төлү меңди камгалат адынын турар. Иргит Дор-жу СЭКП-нин XXII съездинге ал-дар кылдыр төртүр 100 хөй бую-дунга-ле онаштыр 105 хураганны аларын, чаргы үдө 8 тонна саген-ни белеткериин хүлээнген.

Ш. САЛЧАН.

Почта чедирилгези багай

Колхоз баштаар чери болгаш пар-тия организациязын сөөлү үдө поч-та чедирилгезинге кичээлгейн кош-каканындан малчынар агайлааларын албастан. Чижээ, хойжулар С. Чымажал, Д. Саган, И. Кузней, инек кадарчызы И. Лабужан олар чагылааларын үр үдө келбесе бот-тары чорук кылдып, колхоз төвүндө барып чыгылап алганар. Ир кал-дарчызы Гүзенин январь 16-га чедир чаа чылдын чангыс-даа чагыл-

газын албааны илерзөөн. Малчынар-нын чагылааларын чедиритери ор-ганизастанып турарындан сому, сөт-күчүлөр колхозтун контрозында чыгып берген чылар.

Малчынарга почта чедир тускай кижини тургузарын колхоз баштаар чери, партия организациязы өө-рө-лар көрө эки.

Х. БЕГЗИ.

БАЙЫРЫНЫҢ БУДУЗУНДЕ

бир улуг чедикшики болган. Ол шииин артистер театрын болгаш база областың бүгү районнарыннын культура бажынарыннын, клубтарынын сценезына хөй катап көргүзүп турган, көрүчүлөрүнүн улуг үнелешкинин алган.

Театрын база бир үндөилекчи-ин, хоочун артист болгаш шии чогаалчызы В. Көк-оолдун 1936 чыл-да бижээш «Хайран-бот» деп шииин театрынн сценезында 25 чылдын дүргүзүндө дүшпейн, сөөлүг үдө чоңа улам-на сонугурлагы болуп, классиктиг шии апар-ган. Ол ышкып, эш В. Көк-оолдун «Кажыкхай», «Эки хун», «Чара-жин аа!» деп шиилерин театрын артистери чоңа хөй катап көргүс-кен. Сөөлү үдө ол «60 маадырлар» деп шииин чогааткан. «Бир көдө Советке», «Оттуушкун» деп шиилерин автору О. Саган-оол театрын чыгыны өзүлөр бөгүнгү амыдардын дугайында шииин би-нды дүргүзүндө дүшпейн, сөөлүг үдө чоңа улам-на сонугурлагы болуп, классиктиг шии апар-ган. Ол ышкып, эш В. Көк-оолдун «Кажыкхай», «Эки хун», «Чара-жин аа!» деп шиилерин театрын артистеринин репертуарында кол черин өлөп келген болгаш өлөп турар.

Эрион районун «Чаа орук» кол-хозунун ажил-агыларыннын талазы-биле бирги кварталда сут садым алышы-ныннын планы февраль 20-ге чедир 41,1 хуу, эъттин планы 54,7 хуу күтүүсүдүп турар.

Областын ажил-агыларынын бугу категорияларынын талазы-биле бирги кварталда сут садым алышы-ныннын планы февраль 20-ге чедир 41,1 хуу, эъттин планы 54,7 хуу күтүүсүдүп турар.

Областын ажил-агыларынын бугу категорияларынын талазы-биле бирги кварталда сут садым алышы-ныннын планы февраль 20-ге чедир 41,1 хуу, эъттин планы 54,7 хуу күтүүсүдүп турар.

эрткен 1960 чылдын дүргүзүндө 645 шиилерин болгаш концертерин 130 муң кижиге көргүскөн.

1960—1961 чылдын чаа чогаалдык сөзүнү бистик театрын коллективинге харысчалгалыг коллек-тив болгаш уран чүдү чөгүлө, ди-рекция чери репертуарын шии тур-гузулганы улуг кичээлгейн салып, чери чылдын үшкү чылдында бот-тарымыстын уран чүдүлүк-биле ажыктыг чоннага баран бурун-вече кол сорулганыс кылдыр санап турар бис. Эрткен чылдын октябр айдан эгелзөөн, театрын орус болуу «Чодураа чаныга болгаш», «Ады терек», «Дүмөй чоруктуң эрге-чагыргазы», «Бичин-да бол алаачы-гай», «Малиновка болган кула» деп шиилерин көргүскөн. Театрын 25 чылдын таварыштыр А. Парис-тин «Афродита ордуку», А. Арбу-оолдун «Ирктетке болган төгү» деп шиилерин көргүсери-биле белеткеп турар. Театрын тыва артистери «Өнүктүрерлер силерин манай тур-лар» деп шииин көргүскөн. Олар ам «Курортка танылгыла» деп аңгы-чү-түг шииин белеткеп турар. Оң соонда «Семиздерлг уруг», «Чаа-нык», «Арын-нүтр» деп шиилерин белеткээр.

Бо чылдын март 25-те теат-рын үндөилектигин тургустунга-ла 25 чыл болган онда улуг байыр-дал концерт көргүзүр. Ол кон-церттин программасында чамлык шиилерден ундурарын база көр-гүсээр. Театрын эң ажи ажыларын-ниң декада көргүзүп Кызылга эр-тирерин планда көрдүнгөн. Ол ыш-каш, Кызылга болгаш районнар те-атрынга, колхозтарынын клубтары-на көрүчүлөр-биле ужуражылыгы чо-руду өгөлөй берген.

А. МОЛЧАНОВ, Тыванын хөгжүм-шия театрыннын директору.

Чурукта: катап дерип кылган «КТ-12» деп тракторда мык чүдүрүп турары. Фото В. Лутковтуу.

